



Ås kommune

Miljø, mangfold og muligheter

Planstrategi 2025-2028

Høringsdokument

etter vedtak i formannskapet 12.06.2024



Innhold

1	Innledning	3
1.1	Plan- og styringssystemet	3
1.2	Generelle utviklingstrekk i kommune-Norge	8
1.3	Befolkningsvekst og demografisk utvikling i Ås	8
1.4	Folkehelseprofilen for Ås	9
1.5	Nasjonale og regionale føringer og forventninger	11
2	Planbehov for felles satsingsområder	11
2.1	Samhandling og samarbeid	11
2.2	Attraktive Ås – kunnskapskommunen.....	12
2.3	Lokaldemokratiet	12
2.4	Langsiktig økonomisk omstilling	13
2.5	Medarbeidere og kompetanse	13
2.6	Digitalisering.....	14
2.7	Kommunikasjon.....	14
2.8	Samfunnsikkerhet og beredskap	14
2.9	Klima.....	15
3	Planbehov for virksomhetsområdene	16
3.1	Oppvekst og opplæring	16
3.2	Kultur og frivillighet	17
3.3	Helse og mestring	17
3.4	Arealforvaltning	19
3.5	Næringsliv og arbeidsplasser	20
3.6	Teknisk infrastruktur	21
3.7	Boliger og eiendomsforvaltning	23
4	Samlet planbehov 2025-28.....	24
4.1	Planer som rulleres årlig/utarbeides løpende	24
4.2	Planer som skal rulleres eller utarbeides	24
4.3	Planer som ikke skal rulleres	25
4.4	Planer som utgår	25
	Vedlegg	26
	Nasjonale og regionale føringer og forventninger	26

1 Innledning

Hensikten med planstrategien er:

- Å få fram hvilke planer kommunen trenger for å løse de oppgavene kommunen har i dag.
- Å vise plan- og rapporteringssystemet som disse planene er en del av.

Planstrategien bygger på et kunnskapsgrunnlag som viser:

- Utviklingstrekkene generelt for kommune-Norge
- Utfordringer Ås kommune har innen de ulike tjenesteområdene og på områder som er felles for alle tjenestene.
- Oversikt over helsetilstanden i befolkning og de positive og negative faktorer som kan virke på denne (Folkehelsesloven §5)

Teksten i planstrategien er utdrag av kunnskapsgrunnlaget. Det kan leses på kommunens nettsider.

Alle kommuner skal utarbeide en planstrategi som skal vedtas av kommunestyret senest ett år etter at kommunestyret er konstituert. Planstrategien 2025-2028 er den 3.planstrategien Ås kommune har utarbeidet etter at det ble et krav i Plan- og bygningsloven av 2008.

Leseveiledning

Planstrategien bygger i stor grad på strukturen i kommuneplanens samfunnsdel 2022-20234. Det er for å se sammenheng mellom mål og strategier i samfunnsdelen og hvordan de følges opp med temaplaner.

I kapittel 2 og 3 er det gjort en vurdering av hvilke planbehov det er i perioden (grått felt). Det vil si hvilke planer det er behov for å rullere eller utarbeide, og hvilke planer det ikke er behov for å rullere.

Kapittel 4 viser det samla planbehovet til Ås kommune for perioden 2025-2028. Det viser bl.a. når planene skal rulleres/utarbeides og hvilke forankringer de ulike planene har.

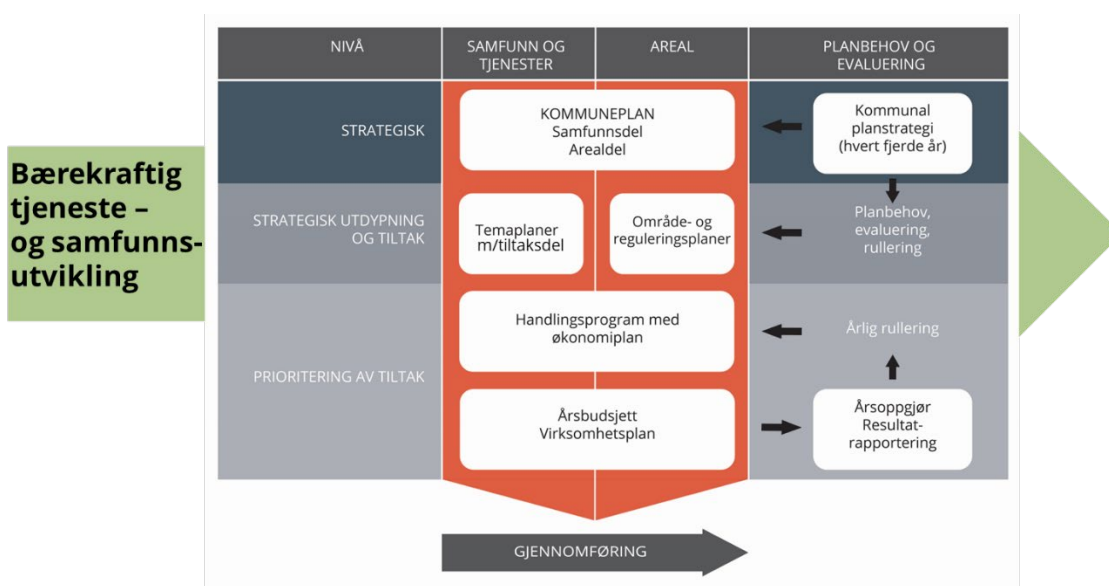
1.1 Plan- og styringssystemet

Alle kommuner skal ha en kommuneplan med handlingsdel koblet til økonomiplan, samt utarbeide reguleringsplan for større bygge- og anleggstiltak. Dette er i tråd med plan- og bygningsloven og kommuneloven. I tillegg er det enkelte plankrav i sektorlovene. Utover dette bestemmer kommunen selv hvilke planer det er behov for. En del planer blir utarbeidet som følge av oppfordring/forventning fra statlig eller regionalt nivå, eller som en forutsetning for å søke om økonomiske midler.

Det tar tid og ressurser å utarbeide nye og rullere eksisterende planer. Det er også en utfordring å følge opp mange planer. Det er derfor viktig å se planer i sammenheng og begrense antall planer.

Kommunens planer og rapporter er viktige styringsverktøy. Plan- og rapporteringssystemet skal:

- Gi grunnlag for politisk styring og administrativ oppfølging.
- Stimulere til tverrfaglig oppgaveløsning i kommuneorganisasjonen.
- Bygge på åpenhet, samarbeid og medvirkning i planprosessene.



Figur 1: Plan- og rapporteringssystemet for Ås kommune (2024)

1. Planstrategi

Planstrategien skal vise behovet for å rullere kommuneplanen og andre politiske temaplaner, samt hvilke nye politiske temaplaner som skal utarbeides. Den skal utarbeides senest ett år etter at kommunestyret er konstituert.

2. Kommuneplan

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede strategiske og samordnende plan. Kommuneplanens samfunnsdel skal:

- Beskrive de langsiktige utfordringene.
- Inneholde mål og strategier for en bærekraftig samfunns- og tjenesteutvikling i kommunen.
- Inneholde en arealstrategi som legger føringer for kommuneplanens arealdel.
- Omfatte en handlingsdel som kobles til handlingsprogram og økonomiplanen.

Kommuneplanens arealdel følger opp arealstrategien i kommuneplanens samfunnsdel og skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og

betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk.

Kommuneplanens arealdel består av:

- Plankart som viser arealformål og hensynssoner for bruk og vern av arealer.
- Planbestemmelsene som sammen med plankartet utgjør den juridisk bindende delen av kommuneplanens arealdel.
- Planbeskrivelse som beskriver planens formål, hovedinnhold og virkninger.

Kommuneplanen skal ha et 12-års perspektiv.

3. Kommunedelplan

Det kan utarbeides kommunedelplan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder. Det er ikke en plantype som kommunen har hatt, og som det heller ikke er behov for. Grunnen er at kommuneplanen og temaplanene skal dekke dette behovet.

I forrige planstrategiperioden ble det imidlertid vedtatt å utarbeide to kommunedelplaner: En for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv og en for næring. Begrunnelsen var at det i kommuneplanprosessen ikke var tilstrekkelig kunnskap til å utarbeide en arealdel for disse temaene, og at det derfor skulle utarbeides kommunedelplaner med arealdel for disse temaene.

Proessen med disse kommunedelplanene har tatt lengre tid enn planlagt, samtidig som det anbefales at kommuneplanen rulleres. Arealdelen til kommunedelplanene tas som del av rulling av kommuneplanen, og kommunedelplanene endrer navn til temaplaner.

4. Temaplaner med tiltaksdel

Det er to typer temaplaner: De som er politisk vedtatt og de som vedtas administrativt. Planstrategien viser i hovedsak de politisk vedtatte planene, da det er disse som legger føringer for prioriteringene i handlingsprogram og økonomiplan og som det rapporteres på.

Politiske temaplaner med tiltaksdel:

Politiske temaplaner for enkelte tema eller virksomheter utarbeides for å utdype og konkretisere oppfølgingen av kommuneplanens samfunnsdel. Grunnlaget for å utarbeide en plan er at:

- Det er krav om plan i lovverk.
- Det er et plankrav for å få statlig/regional finansiering av enkelte tiltak.
- Det er en oppfordring fra statlig og regionale sektorer om å utarbeide en plan, der det også kan følge med noe økonomisk bistand.
- Det er et lokalt vedtak.

Temaplanene inneholder en tiltaksdel som legges til grunn for prioriteringer i handlingsprogrammet og økonomiplan.

For å få målretta planer og redusere antall planer skal det i denne perioden legges vekt på:

- Å slå nærliggende planer sammen der dette er mulig og hensiktsmessig. Det gjelder også aktuelle tiltaksdelar.
- Å se tiltaksdelene tydeligere i sammenheng med prioriteringer i handlingsprogram og økonomiplan.
- Å legge mål og strategiene i aktuelle temaplaner direkte i kommuneplanens samfunnsdel og koble tiltaksdelene direkte til samsfunndelen. Kunnskapsgrunnlaget utarbeides eller revideres som grunnlag for dette. Det gjelder temaene helse og mestring, klima og energi og naturmangfold.
- Temaer som angår flere virksomhetsområdet, eks. folkehelse og CDPR¹ inkluderes i aktuelle temaplaner og tiltaksdelar til disse planene.

Temaplanene vurderes rullert/utarbeidet hvert 4.år som del av arbeidet med planstrategien. De kan følge prosessregler i plan- og bygningsloven dersom kommunen mener det er hensiktsmessig. Nye planer og rullerte planer får tittelen «Temaplan: Temaet planen handler om». Oversikt over disse planene, se kapittel 4.

Strategier, meldinger mv.

I en overgangsfase vil planstrategien også beskrive dokumenter som har andre titler enn temaplan. Disse dokumentene skal på sikt få tittelen temaplan ved rulling.

Administrative temaplaner med tiltaksdel

De administrative temaplanene, er planer som utarbeides for ulike virksomheter. De administrative planene er innenfor det som er delegert til kommunedirektøren, og krever bare administrativ behandling.

5. Arealplaner

Kommuneplanens arealdel kan følges opp av reguleringsplaner, herunder områdereguleringer og detaljreguleringer, der det er nødvendig å detaljere arealbruken. Disse planene består av plankart, reguleringsbestemmelser og planbeskrivelse. Reguleringsplaner skal følge opp føringer lagt i kommuneplanen. Reguleringsplaner behandles politisk, og utgjør grunnlaget for byggesøknader og byggesaksbehandlingen.

6. Handlingsprogram og økonomiplan, samt klimabudsjett

Handlingsprogrammet inneholder budsjett for det kommende året, økonomiplan for de påfølgende tre årene. Det skal bygge på kommuneplanen og tiltaksdelene til temaplanene, og skal vise prioriterte satsinger og tiltak for de kommende 4 årene. Handlingsprogrammet vedtas av kommunestyret. Budsjettet for det

¹ FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities)

kommende året er bindende, økonomiplanen er retningsgivende.

Klimabudsjettet er et styringsverktøy for å oppnå klimagassreduksjoner og vedtatte klimamål. For å knytte tiltak tettere sammen med kommunens handlingsprogram, økonomiplan og budsjett, er klimabudsjett og tiltak for oppfølging integrert i disse styringsdokumentene. Det betyr at klimabudsjettet følges opp på lik linje med andre budsjettkapitler i kommunen.

7. Virksomhetsplaner

Virksomhetsplanene er administrative planer som følger opp handlingsprogrammet og økonomiplanen. I denne perioden skal slike planer utvikles og utarbeides.

8. Tertialrapporter og årsrapport

Det rapporteres tre ganger i året basert på vedtatt handlingsprogram og økonomiplan. Disse rapportene behandles politisk. I 1. og 2. tertial rapporteres det på økonomi. 3. tertialrapport er en årsmelding som i tillegg rapporterer på mål og prioriterte oppgaver og tiltak.

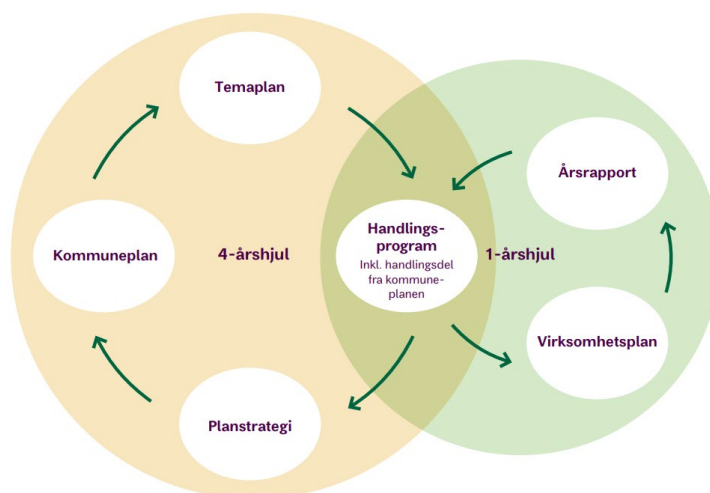
9. Kunnskapsgrunnlag, utredninger

Kommunene skal drive kunnskapsbasert forvaltning. Det skal derfor utarbeides kunnskapsgrunnlag og utredninger som grunnlag for planstrategien, kommuneplanen, temaplaner og arealplaner.

Folkehelsedokumentet skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. Det er et kunnskapsgrunnlag som skal utarbeides hvert 4. år. (Folkehelseloven §6)

1.1.1 Årshjulet

Fireårshjulet beskriver plan- og styringsprosessen for kommuneplanarbeidet, og et ett-årshjul som beskriver de årlige plan- og styringsprosessene i forbindelse med handlingsprogrammet og økonomiplanen.



Figur 2: Årshjulet for Ås kommune

1.2 Generelle utviklingstrekk i kommune-Norge²

De generelle utviklingstrekkene for kommune-Norge og Ås er knyttet til følgende punkt:

- Demografiske endringer
- Endringer i inntekter
- Klima- og naturendringer
- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Utenforskap
- Press på demokratiet
- Behov for innovasjon, omstilling og digitalisering

1.3 Befolkningsvekst og demografisk utvikling i Ås³

Kommunens inntekter og utgifter baserer seg i hovedsak på skatteinngang fra innbyggerne, statlige overføringer og innbyggernes behov for tjenester og infrastruktur.

SSB-framskrivningen⁴ for perioden 2022-2050 viser en vekst i antall innbyggere fra 22 005 innbyggere i 2024 til 24 586 innbyggere i 2035. Det gir en gjennomsnittlig årlig vekst på om lag 1,3%.

SSBs framskrivning brukes som et utgangspunkt i kommunens planlegging og må tolkes i sammenheng med lokale og nasjonale/internasjonale forhold. Lokale forhold som påvirker befolkningsutviklingen, er spesielt boligreserven i gjeldende arealplaner og utbyggingstakten i større utbyggingsområder. Dette har kommunen gitt et anslag på i boligprogrammet⁵. Nasjonale forhold som kan påvirke befolkningsutviklingen i Ås er eksempelvis rentenivået eller bosetting av flyktninger. Andre faktorer som gjør Ås kommune til et attraktivt sted å bo og som stimulerer til boligbygging, er blant annet utbygging av Follo-banen, Oslos boligmarked og utviklingen ved universitet.

Ås kommune har utarbeidet egne befolkningsframskrivninger (Kompas) basert på lokal kunnskap, og den viser at kommunen vil ha 27 536 innbyggere i 2035. Det tilsvarer en gjennomsnittlig årlig vekst på om lag 2%. Fremtidig boligtilbud ventes å bli den viktigste årsaken til befolkningsveksten i Ås i årene som kommer. Både utbyggingstakten og den framtidig demografisk sammensetning er usikker, så kommunen må ta høyde for en vekst på mellom 1,3% og 2% for perioden 2020-2035.

Kommunens tjenestetilbud må tilpasses befolkningsveksten og de demografiske endringene. Generelt blir det flere eldre, flere som flytter, mer utenforskap og

² Hentet fra [NOU 2023:9 «Generalistkommunesystemet – Likt ansvar – ulike forutsetninger»](#).

³ Det vises til «Befolkningsframskrivninger for Ås kommune 2021-2035» pr.26.10.2020

⁴ Befolkningsframskrivninger er et verktøy kommunen bruker for å vurdere det framtidige behovet for tjenester og infrastruktur. Framskrivningene tar utgangspunkt i den statistiske utviklingen i fødselstall, fødselsfrekvenser, dødstall og inn- og utflytting (Statistiske sentralbyrå, SSB).

⁵ Boligprogrammet sier noe om forventet boligbygging, type boliger og antall personer pr. bolig. Det bygger på reguleringsplaner som er vedtatt og/eller varslet i planperioden.

økende mangfold og ulikhet. Det er viktig å ha kunnskap om dette som grunnlag for mål og strategier for framtidig tjeneste- og samfunnsutvikling tilpasset befolkningens behov.

1.4 Folkehelseprofilen for Ås

Folkehelsearbeidet skal bidra til å utvikle et lokalsamfunn som fremmer helse, utjevner sosiale forskjeller i helse og deltakelse, gir gode sosiale og miljømessige forhold og bærekraftige velferdstjenester. Sentralt i dette arbeidet er å motvirke og forebygge utenforskap og ulikhet i helse, oppvekst og levekår. Hvert 4. år utarbeides det et folkehersedokument. Temaene som tas opp her er:

- Befolknings sammensetning
- Oppvekst og levevilkår: Boliger, barnehager skole, arbeid, utdanningsnivå, kommuneøkonomi.
- Sosialt miljø: Møteplasser, kulturtilbud, bibliotek, frivillighet, idrettstilbud, friluftsliv, ungdomshus, organisasjonsdeltakelse, valgdeltakelse, nettverk, trygghet, stedstilørighet, rus/kriminalitet, vold/mishandling.
- Fysisk miljø: Drikkevannskvalitet, radon, legionella, støy, luftforurensing, inneklime, trafikkikkerhet, gang- og sykkelveier, kollektivtransport, miljø.
- Skader og ulykker: Samfunnssikkerhet, personskader.
- Helse relatert atferd: Vaksine, antibiotika, fysisk aktivitet, søvn, tobakk, alkohol.
- Helsetilstand: Levealder, dødelighet, psykisk helse, diabetes, muskel- og skjelettplager, KOLS, kreft, demens, tannhelse, innvandrerhelse.
- Tiltak og satsinger

Sammendraget fra folkehersedokumentet 2024 viser følgende trekk for Ås kommune:

- Folkehelsen i befolkningen i Ås er god sammenliknet med landsgjennomsnittet.
- Forventet levealder er høyere enn landsgjennomsnittet.
- I perioden 2024-28 er det aldergruppen 1-5 år og 67-79 som øker mest, mens fra 2032 er det aldergruppen 6-12 år som øker mest.
- Selv om de eldre ikke utgjør den største andelen av innbyggerne i Ås, må kommunen være forberedt på at andelen eldre uansett øker.
- Andelen innbyggere som har videregående utdanning eller høyere utdanning er høyere enn landsgjennomsnittet.
- Andelen av innbyggere 0-17 år som lever i vedvarende lavinntekt er synkende.
- Innbyggerne er fornøyde med nærmiljøet, men kvinner er mer fornøyde enn menn.
- Ås oppleves som et sted med mye aktivitet og det oppleves trygt, med mye engasjement blant innbyggerne.

- Tilfredsheten med idrettstilbud og butikker er noe lavere sammenliknet med nabokommunene og fylket.
- Innbyggerne spiser stort sett sunt og har selvopplevd god helse.
- Inntaket av alkohol ligger høyere enn snittet for Viken fylke.
- Det er mange som opplever at de er ensomme. Kommunen ligger lavere enn fylke, men har den høyeste andelen i Follo.
- 8,9% av innbyggerne lever i vedvarende lavinntekt. Pr. 1.1.2023 vil det si ca. 1900 innbyggere. Av disse er 348 i alderen 0-17 år. Andelen som opplever at de har økonomiske vansker ligger under snittet for Viken.
- Kvinner har noe lavere score på positive følelse, sosial trygghet og stedstilhørighet enn menn.
- Over 13 % har ikke vært hos tannlege/assistent siste 2 år. Men innbyggere har en selvopplevd god tannhelse.

For barn og unge viser folkehelsedokumentent følgende:

- Mange er fornøyde med foreldrene sine (85%), tilbudene i lokalmiljøet (65%) og prosentandelen som er aktive i idrettslag eller trener regelmessig er fortsatt høy.
- Mange deltar fortsatt på aktiviteter (idrett, ungdomshus, foreninger osv.)
- Det er få som bruker røyk eller snus (3%) og færre en fryktet som har brukt cannabis (4%).

I likhet med tidligere år er det allikevel noen tall som gir grunn til bekymring, og noen tendenser som går i negativ retning.

- Litt flere svarer at de ikke trives på skolen (14%), at lærerne ikke bryr seg (24%) og at de gruer seg til å gå på skolen (30%).
- Ungdom som svarer at de har psykiske utfordringer er fortsatt for høy og har en svakt stigende tendens. Det er dessverre mange som oppgir at de har søvnproblemer, føler seg triste, ensomme og bekymrer seg mye.
- Andelen som oppgir at de har vært beruset det siste året har også økt noen prosent siden forrige undersøkelse.
- Det er en vesentlig forskjell mellom gutter og jenter på mange av områdene, og det er jentene som skiller seg negativt ut, spesielt på psykisk helse.
- Det er også mye som tyder på at ungdom har mindre fremtidshåp enn tidligere.
- Kommunen har noe høyere verdier for svevestøv enn landsgjennomsnittet. Dette kan skyldes at både E6 og E18 går igjennom kommunen, samt fylkesvei 152 gjennom Ås sentrum som er sterkt trafikkert. Målinger viser imidlertid at Ås sine verdier er på grønt nivå når det måles over tid. Det tilsier liten eller ingen risiko for helseeffekter.
- 10% sier de er plaget av trafikkstøy og 9% rapporterer at de er plaget av støy fra andre støykilder. Dette er relativt likt som i Viken fylke. Det er imidlertid mye byggeaktivitet i Ås sentrum og på Solberg. Dette fører til lange perioder med anleggsvirksomhet, og det vil medføre at flere blir plaget av

støy.

På grunnlag av folkehersedokumentet 2024-27, er det forslått følgende innsatsområder. Dette må følges opp innen de ulike tjenesteområdene:

- Bidra til en stedsutvikling som er aldersvennlig, med et lokalsamfunn der alle innbyggerne føler seg trygge og opplever tilhørighet.
- Bidra til at barn og unge ikke opplever psykisk uhelse og sikre forebyggende tiltak for å forhindre frafall i skolen.
- Fortsette og utvikle det forebyggende arbeidet med rusproblematikken blant unge.
- Utjevne sosiale forskjeller i livskvalitet ved å sikre at innbyggerne får mulighet til deltakelse gjennom gode møteplasser, blant annet gjennom utvikling av kulturtilbud- og kulturarenaer.
- Sikre gode friluftsområder, gode anlegg for idrett, fysisk aktivitet og nærmiljøer
- Sikre god luftkvalitet og minst mulig støyproblematikk
- Legge til rette for tilstrekkelig med gang- og sykkel veier som blant annet bidrar til at alle skoler har en skolevei som er trygg og hensiktsmessig for gående og syklende.
- Legge til rette for at innbyggerne kan være fysisk aktive og ta valg som bidrar til god helse og forhindre utenforskap og ensomhet.

[Les folkehelseoversikten 2024-2027 for Ås kommune her](#)

1.5 Nasjonale og regionale føringer og forventninger

I vedlegg 1 utdypes nasjonale og regionale føringer og forventninger med vekt på:

- Nasjonale forventninger og FNs bærekraftsmål
- Statsforvalterens forventningsbrev
- Regionale planer
- Lover og forskrifter

2 Planbehov for felles satsingsområder

2.1 Samhandling og samarbeid

For å produsere og utvikle tjenester til kommunens innbyggere, samarbeider kommunen på tvers av virksomhetene i organisasjonen, med innbyggere, organisasjoner, næringsliv, andre kommuner og regionale myndigheter. Samarbeidet må bidra til økt samfunnsengasjement og å få fram nye måter å løse oppgavene på. Det skal være enkelt for ansatte, innbyggere og andre aktører å ta initiativ der kommunen er en aktiv medspiller. Samskaping er tatt i

bruk som begrep der offentlige og private parter inngår et likeverdig samarbeid. Innbyggertorget er ett av verktøyene for mer samarbeid og samskaping i Ås kommune.

Medvirkning fra innbyggerne er en forutsetning for å få til et samarbeid og samskaping om ønsket utvikling av lokalsamfunnet Ås. Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge og personer med nedsatt funksjonsevne. Her er det utarbeidet veiledere og metoder som f.eks. Barn og unge i plan- og byggesak, Gjestebud og Folkestråkkveilederen.

Dette er et tema som gjelder de fleste virksomhetsområdene, og som må tas inn i aktuelle temaplaner.

Planbehov:
<ul style="list-style-type: none">• Frivilligmelding: Den ble vedtatt 16.10.2019. Det er behov for å rullere frivilligmeldingen. Det er for å vurdere form og innretning, samt beskrive status for de ulike satsningsområdenes strategier og tiltak.

2.2 Attraktive Ås – kunnskapskommunen

Satsingen Attraktive Ås skal jobbe for å sikre befolkningsvekst, næringsvekst og besøksvekst til kommunen. Sentralt i dette arbeidet står et større, flerårig omdømmeprojekt som skal definere og samle Ås, samt sørge for en felles identitet. Attraktive Ås driver bred utadrettet virksomhet mot næringsliv, virksomheter, organisasjoner og befolkningen som er med på å definere Ås.. Dette gjøres gjennom blant annet Utbyggerforum, møteserien «Vet du hvor du bor?», VEKSTkonferansen, samarbeidsavtalen med NMBU, opprettelse av en Sentrumsforening og BIT.

Satsingen «Attraktive Ås» berører mange av temaplanen, og tas inn der det er aktuelt.

2.3 Lokaldemokratiet

Lokaldemokratiet er en organisering med folkevalgte som styrer kommuner og vektlegger innbyggernes mulighet til innflytelse. Dette er en grunnleggende verdi i samfunnet vårt. Et tøffere offentlig ordskifte og økt tidsbruk gjør det utfordrende å rekruttere til deltakelse i lokalpolitikken. Redusert lokalpolitisk handlingsrom som følge av sterkere statlig detaljstyring og fastsetting av rettigheter, legger press på kommunenes evne til å løse oppgavene og påvirker folks tillit til kommunene. Flere oppgaver uten at finansiering følger med, vil forsterke dette. Et aktivt lokaldemokrati er ikke minst grunnleggende for å nå bærekraftsmålene. Mulighetene for å påvirke og utvikle eget nærmiljø er viktig, og Ås kommune vil utvikle lokaldemokratiet og bruke nye metoder for å involvere innbyggerne. Dette følges bl.a. opp i medvirkningsprosesser ved utarbeidelse og rulling av kommuneplan og aktuelle temaplaner.

Planbehov:

- **Politisk reglement:**

Ble vedtatt 25.10.2023, og oppdatert 05.12.2023.

2.4 Langsiktig økonomisk omstilling

Ås kommunen har de siste årene investert i nye barnehager og skoler, samt innen eldreomsorgen. Befolkningsveksten har imidlertid vært lavere enn tidligere prognoser har vist. Resultatet er ledig kapasitet både i barnehager, skoler og på institusjoner. Det blir også færre innbyggere å fordele kostnadene på. Trangere økonomi gir tøffere prioriteringer på hvilke tjenester og nivået på tjenester kommunene skal levere i framtiden. Dette medfører omprioriteringer samt behov for omstilling og nytenkning.

Det har vært tiltagende vekst i kommunal selskapsorganisering. Større enheter gir stordrifts- og kvalitetsfordeler, samtidig som det gir kommunen mulighet til å organisere virksomheten på en måte som skreddersys til oppgaveløsningen.

Sirkulær økonomi er et virkemiddel for å bidra til å redusere klimagassutslipp og miljøbelastninger. Et viktig verktøy her er å ta i bruk klimabudsjett og klimaregnskap. Et annet viktig verktøy er å opptre som en profesjonell innkjøper, som sørger for å få mest mulig igjen for midlene i et miljø- og klimaperspektiv.

Planbehov:

- **Handlingsprogram og økonomiplan:**

Rulleres hvert år.

- **Eiermelding Ås kommune 2020-2023:**

Ble vedtatt 12.10.2020. Den skal utarbeides minst en gang i valgperioden (kommuneloven §26-1).

- **Anskaffelsesstrategi for Ås kommune:**

Ble vedtatt 20.06.2023. Det er ikke behov for å rullere den.

2.5 Medarbeidere og kompetanse

Med strammere økonomiske rammer, krav til raske endringer i tjenester til innbyggere og kommunal forvaltning, har kommunen en utfordring med å sikre og utvikle riktig kompetanse i de ulike virksomhetene i egen organisasjon.

Kommunen er en del av Osloregionens arbeidsmarked og det er krevende å rekruttere og beholde kompetente arbeidstakere. Kommunen må bli mer synlig som arbeidsgiver, tjenesteyter og myndighetsutøver, og må kunne tilby et godt arbeidsmiljø og konkurransedyktige arbeidsvilkår.

Kompetanseutvikling av ansatte i kommunen er nødvendig, og det er behov for å tenke nytt om hvordan de ulike tjenestebehovene skal dekkes på mange fagområder i kommunen.

Kommunen jobber med å tilrettelegge for tiltak som kvalifiserer for arbeidslivet (lærlinger, språkpraksis, arbeidspraksis til kandidater via kommunen, NAV og

utdanningsinstitusjoner). Det gjennomføres lederutviklingstiltak på grunnlag av arbeidsgiverstrategien, og kompetanse gjenbrukes på tvers for å skape utvikling og god samhandling.

Arbeidsgiverstrategien er en administrativ strategi som legger føringer for dette arbeidet, og følges opp i handlingsprogram og økonomiplan.

2.6 Digitalisering

Digitalisering av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor. Det skal gi bedre tjenester, mer effektiv ressursbruk i offentlige virksomheter og legge til rette for økt produksjon i samfunnet.

Utfordringene med digitalisering:

- De digitale løsningene må være brukervennlige ved å legge vekt på brukernes behov, brukerstøtte, forenkling og automatisering
- Skal digitalisering bidra til utvikling og effektivisering, må de gode ideene realiseres og aktiviteter som gir gevinst for tjenestene, må prioriteres.
- Den digitale kompetansen til ansatte og innbyggere må utvikles.
- De digitale løsningene må være integrerte og helhetlige. Dette krever samarbeid intern i kommunen og med andre aktører.
- Informasjonssikkerhet og personvern på vektlegges.

Digitaliseringsstrategien er en administrativ strategi som legger føringer for dette arbeidet, og følges opp i handlingsprogram og økonomiplan.

2.7 Kommunikasjon

Strategisk kommunikasjon er ofte en suksessfaktor for at kommunen skal nå sine mål. Derfor skal kommunen i alle faglige, politiske, økonomiske og praktiske valg ta hensyn til at beslutningene skal kommuniseres og planlegges for dette. Kommunikasjon med innbyggere og andre er grunnleggende for å sikre:

- Informerte innbyggere som har tilgang til informasjon om kommunens virksomhet og kjenner sine rettigheter, plikter og muligheter.
- Engasjerte innbyggere som inviteres til å delta i utformingen av politikk, ordninger og tjenester.

De viktigste utfordringene kommunen har når det gjelder kommunikasjon, er å sikre at kommunens informasjon og kommunikasjonskanaler er tilgjengelige for alle, er trygge og gjenkjennelige, er raske og effektive og legger til rette for dialog og medvirkning.

Kommunikasjonsstrategien er en administrativ strategi som legger føringer for dette arbeidet, og følges opp i handlingsprogram og økonomiplan.

2.8 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen har et ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet, og skal være pådriver overfor lokale aktører i beredskapsarbeidet. Risikobildet er i

endring, og kommunen må være spesielt oppmerksom på konsekvenser av klimaendringer (klimaberedskap), sårbarheten i IKT og samfunnskritisk struktur samt pandemier.

Planbehov:

- **Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse med tiltaksplan:**
Er vedtatt i 2024. Den er lovpålagt (Lov om kommunal beredskapsplikt). Skal ikke rulleres.

2.9 Klima

Global oppvarming utgjør en alvorlig trussel og 2023 var det varmeste året noen gang registrert. Samtidig henger klimaendringene og tap av natur tett sammen. Norge har signert både Parisavtalen (klima) og Kunming-Montrealavtalen (naturavtalen) og gjennomføring av tiltak i dette tiåret er avgjørende for å nå klima- og naturmålene i disse avtalene. Alle aktører må bidra, og kommunene spiller en viktig rolle. Arealbruk og arealutvikling legger betingelser for samfunnets evne til å omstille seg til et lavutslippssamfunn og her har kommunene en nøkkelrolle.

Ås kommune har satt seg ambisiøse klimamål. «Handlingsplan for klima og energi» med klimabudsjett skal bidra til at Norge overholder sine internasjonale klimaforpliktelser. Innenfor områdene transport, arealbruk, stasjonær energi, avløp og avfall, landbruk og indirekte utslipp kan kommunen gjennomføre en rekke tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslippene. De største utslippene i Ås kommer fra transportsektoren. Samtidig har det blitt stadig mer oppmerksomhet på at det ikke er mulig å nå klimamålene uten å håndtere utslipp fra arealbruk og ta vare på de naturlige karbonlagrene i myr, jord, planter og trær. Arealbruk gir ikke bare utslipp fra selve arealene, men legger også føringer for hvordan andre utslipp blir i fremtiden. Bolig- og næringsområder må derfor lokaliseres på en måte som stimulerer til bruk av miljøvennlige transportmidler til jobb, fritidsaktiviteter og handleturer. I tillegg til konkrete tiltak er det holdningsskapende arbeidet viktig.

Siden klimakrisen og naturkrisen henger sammen må klima- og miljøtiltakene dra i samme retning. Tiltak som gir positive samspillseffekter, må prioriteres. Det vil si at tiltak for reduksjon av klimagassutslipp, klimatilpasning, naturmangfold og energiomstilling må ses i sammenheng.

Planbehov:

- **Handlingsplan for klima og energi med tiltaksdel:**
Ble vedtatt 16.09.2020. Det er behov for å rullere den. I stedet for å rullere selve planen, oppdateres kunnskapsgrunnlaget, og mål og strategier innarbeides i kommuneplanens samfunnsdel og følges opp i arealdelen. I en helhetlig kommuneplan ses klimagassutslipp, klimatilpasning og naturmangfold i sammenheng og gir positive samspillseffekter. Klimabudsjettet og tiltaksdelen rulleres årlig på grunnlag av mål og strategier i kommuneplanen og vil fortsatt være integrert i handlingsprogram, økonomiplan og budsjett.

3 Planbehov for virksomhetsområdene

3.1 Oppvekst og opplæring

Oppvekstprofilen for Ås 2024 viser at Ås på de fleste områder skåret jevnt med eller over landsgjennomsnittet på de fleste områder når det gjelder barn og unges oppvekstsvilkår. Samtidig vil det alltid være noen barn og unge som har det vanskelig. Disse barna møter kommunen på ulike arenaer (barnehage, skole, helsestasjonen, fritidsarenaer og barnevern). utfordringer for barn og unge er bl.a. ensomhet, skolevegring, psykiske helse, vold i nære relasjoner og rus.

Investeringer i barn og unges oppvekstmiljø gir langsiktige positive virkninger både i form av folkehelse, livskvalitet og kompetanse. I en tid preget av stadig raskere endringer og økende mangfold i samfunnet, er barnehagene, skolene og SFO viktige fellesarenaene for barn og unge. Innhold i og organisering av barnehager og skoler skal bidra til at alle barn og unge skal føle seg inkludert og betydningsfulle i fellesskapet i samarbeid med foreldrene.

For barn, unge og familier som trenger ekstra støtte, er inkluderende praksis, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid viktige forutsetninger for å bidra til en god oppvekst.

Med flere innbyggere og kort avstand til Oslo er det en tendens til flere «by-utfordringer» også kommer til Ås, og det vil antakelig øke.

Det er viktig å ha et helhetlig blikk på barn og unges oppvekstmiljø, og se oppvekstmiljøet i barnehager, skoler, frivillig lag og foreninger, kultur-, idretts og friluftstilbud i sammenheng. Her tilbys et supplement til barnehager og skoler som gir kreative lærings- og mestringsarenaer.

Planbehov:

- **Temaplan Oppvekst:**

Den skal erstatte «Temaplan helhetlige tjenester for barn og unge», som ble vedtatt i 2019 (K-4/19). Formålet med planen er å bidra til å utvikle en helhetlig retning for å nå ambisjonen for en god oppvekst for barn og unge i Ås kommune.

- **Barnehagebehovsplan 2023-25:**

Ble vedtatt i 21.06.2023. Skal rulleres 2.hvert år.

- **Skolebehovsplan 2023-2035:**

Ble vedtatt i 29.11.2022. Skal rulleres 2.hvert år.

- **Temaplan Kultur:**

Arbeidet med å utarbeide planen er satt i gang i 2024, og skal ferdigstilles i 2025.

- **Temaplan Motvirke vold i nære relasjoner:**

Ble vedtatt 21.06.2023. Skal ikke rulleres.

3.2 Kultur og frivillighet

Kultur og frivillighet er viktige faktorer for et godt, trygt og inkluderende lokalmiljø samt økt livskvalitet. Det gir grunnlag for å etablere sosiale møteplasser og nettverk, og kan være et supplement til noen offentlige tjenester. Et godt samarbeid mellom kommunen og frivillige aktører kan også bidra til utvikling av andre kommunale tjenester som f.eks. innen omsorg og oppvekst.

Kultur bidrar til trivsel, skaper identitet og tilhørighet. Det er en avgjørende faktor for å skape et attraktivt og inkluderende lokalsamfunn. Den har også en evne til å fremme god helse gjennom hele livsløpet. Kultur er derfor nyttig i seg selv, men er også et viktig virkemiddel i kommunens arbeid med f.eks. tidlig innsats og forebygging og i arbeidet med å motvirke «utenforskap».

Frivillig engasjement er en grunnstein i et hvert lokalsamfunn. Det gir en bredde i kultur- og fritidstilbudet som møter behov og ønsker i de ulike lokalmiljøene.

Ås kommune har gått fra 102. plass i 2019 til 236. plass i 2022 på Norsk kulturindeks. Det er særlig innen kategoriene kulturarrangement, scenekunst, bibliotek, barn og unge (kulturskole og Den kulturelle skolesekken) og frivillighet at Ås scorer lavt og har størst nedgang.

Utviklingen i hele Ås kommunen krever et nytt blikk på hvilke behov det er for nye arenaer og tilbud som bidrar til gode levekår og oppvekstmiljøer.

Planbehov:

- **Temaplan Kultur:**

Arbeidet med å utarbeide planen er satt i gang i 2024 og skal ferdigstilles i 2025. Planen skal være et strategisk styringsdokument og rammeverk, og vil være et verktøy for utforming av en helhetlig kulturpolitikk.

- **Frivilligmeldingen:**

Ble vedtatt 16.10.2019. Det er behov for å rullere frivilligmeldingen. Det er for å vurdere form og innretning, samt beskrive status for de ulike satsningsområdenes strategier og tiltak.

3.3 Helse og mestring

Innbyggerne i Ås blir stadig eldre og skal bo lengst mulig i eget hjem. Det fører til at flere tjenester vil bli gitt hjemme hos innbyggerne. Utviklingen i Ås viser også at antall innbyggere med sammensatte behov øker. Det krever at kommunen må legge vekt på og videreutvikle tjenester som bygger opp under egenmestring. Dette inkluderer trygghetskapende teknologi (velferdsteknologi). Samarbeid med andre tjenester om fysisk og kulturell aktivitet er med på å styrke den totale livskvaliteten. Personer med funksjonsnedsettelse har særskilte behov som skal ivaretas for å oppnå livsmestring og styrket helse.

Sykehjemmene blir stadig mer spesialiserte og vil for de fleste føre til kortere behandlingsopphold fremfor langtids botilbud. Korttidsopphold og avlastning antas å kunne bidra til at Ås-innbyggerne kan bo lenger hjemme.

Antall innbygger med demens vil imidlertid øke de nærmeste årene og føre til større behov for ressurskrevende tjenester og mer differensierte tilbud. I samarbeid med blant annet kultursektoren, tar kommunen til orde for å skape et alders- og demensvennlig samfunn som vektlegger trygghet og inkludering og forebygger utenforskap.

Helhet og sammenheng i tjenestene blir avgjørende for den enkelt og for tjenestetilbudet. Dette stiller krav til en arbeidsform som legger vekt på samarbeid, samskaping og dialog med innbyggerne. Kultur som en helsefremmende faktor er viktig å vektlegge i denne sammenhengen, både når det gjelder forbyggende arbeid og i behandling.

Kvalitetsreformen "Leve hele livet" følges opp i Ås kommune. Hensikten med reformen er at alle eldre skal få bedre hjelp og støtte til å mestre livet. Dette arbeidet videreføres bl.a. gjennom «Bo trygt hjemme-reformen". Samarbeide med bl.a. frivilligheten er også viktig i denne sammenheng.

Gode legetjenester er en viktig del av grunnlaget for at Ås skal kunne være en god kommune å bo i. Det er også avgjørende for at kommunen skal klare å løse andre viktige samfunnsoppgaver som økt arbeidslivsdeltagelse, tidlig innsats mot sårbare familier og å muliggjøre at eldre kan bo lenger hjemme. Ås kommune er per i dag ikke i noen klar fastlegekrise. Men det må sette i verk tiltak for å unngå at dette utvikler seg videre til en negativ spiral av rekrutteringsvansker og dyre og dårlige løsninger.

Det blir stadig færre yrkesaktive per omsorgsmottaker, og NAVs arbeid og rolle med å hjelpe innbyggere inn i arbeidslivet med skolegang og integrering, er viktigere enn noen gang. Yngre personer som står utenfor arbeidslivet, skal alltid bli prioritert med tett og tidlig oppfølging.

Planbehov:

- **Temaplan Helse og mestring:**

Det er behov for å ha en plan for helse og mestring. Det vurderes imidlertid å lage et kunnskapsgrunnlag som kobles til mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel, og på det grunnlaget utarbeides det en tiltaksdel.

- **Temaplan Smittevern:** Den er lovpålagt (Forskrift om smittevern i helse- og omsorgstjenesten) og skal utarbeides.

- **Alkoholpolitisk handlingsplan:**

Ble vedtatt 16.09.2020. Den er lovpålagt (Alkoholloven § 1-7d). Den skal ikke rulleres.

- **Temaplan Legetjenester med tiltaksdel:**

Ble vedtatt 20.03.2024. Den skal ikke rulleres.

3.4 Arealforvaltning

Kommunen forventer befolkningsvekst og arbeidsplassvekst og det øker behovet for arealer til bl.a. boliger, næring og offentlige tjenester som barnehager, skoler og omsorgsinstitusjoner. Det øker også behovet for vann- og avløpsanlegg, renovasjonstjenester og arealer til veger, gang- og sykkelveier, samt tilgang til grøntarealer. Dette øker presset på arealene som kommunen forvalter.

Statlige og regionale myndigheter forventer at kommunene utvikler kompakte byer og tettsteder, konsentrerer framtidig utbygging rundt kollektivknutepunkt og styrke jordvernet. Det er fordi en slik utvikling:

- Styrker tettstedene og gir bedre grunnlag for service og handel.
- Bidrar til at innbyggernes daglige gjøremål i størst mulig grad skjer med kollektivtrafikk, sykkel og gange.
- Reduserer nedbygging av dyrka mark, natur- og friluftsområder.

For Ås betyr dette at hoveddelen av boligveksten er lagt til Ås sentrum og Solberg, mens hoveddelen av arbeidsplassveksten skal skje i Ås sentralområde. Med fortetting i prioriterte vekstområder, vil en stadig større del av befolkningen kunne gå, sykle og reise kollektivt til mange gjøremål. Åpning av Follobanen gir potensial for at en høy andel arbeidsreiser skjer med tog. Fortetting gir marked for økt frekvens på rutetilbudet for buss.

Oppfølgingen av områdereguleringsplanen for Ås sentralområdet er godt i gang. Flere kvartaler er ferdig regulert, andre er under arbeid og det forventes at flere kvartaler blir regulert i løpet av planperioden. Solbergområdet er ferdig regulert.

Spredt boligbygging utfordrer flere aspekter ved bærekraftig arealplanlegging og bør begrenses. Samtidig er det viktig å opprettholde stabile bomiljøer og utnytte etablert sosial og teknisk infrastruktur. Disse utfordringene søker kommunen å møte i arealplanleggingen. Kommuneplanens arealdel og boligprogrammet viser hvilke utbyggingsområder som skal realiseres og når de skal realiseres. Det forventes at det utarbeides reguleringsplaner i tråd med føringene gitt i gjeldene kommuneplan og boligprogram.

Kommunen som arealmyndighet har ansvar for å sikre dyrka og dyrkbar jord, natur- og friluftsområder inkludert kulturlandskap og kulturmiljøer. Dette er verdier som det skal tas hensyn til i arealforvaltningen og i avveiningen mellom vekst og vern.

Planbehov:

- **Kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategier og kommuneplanens arealdel:**

Ble vedtatt 15.06.2022. Den er lovpålagt (plan- og bygningsloven § 11-1). Ved behandling av planstrategien skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av den skal revideres, eller om plan skal videreføres uten endringer. Kommuneplanen anbefales rullert. Temaplan

næring og temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv må følges opp ved å rullere arealdelen av kommuneplanen. Samtidig vil det være nødvendig å rullere arealstrategiene i samfunnsdelen. Det er derfor behov for å rullere både samfunnsdelen og arealdelen.

- **Plan for naturmangfold:**

Ble vedtatt 23.10.2019. Den bør rulleres. Men i stedet for å rullere hele planen, vurderes det å oppdatere kunnskapsgrunnlaget, koble mål og strategier til kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, og rullere tiltaksdelen på det grunnlaget. I en helhetlig kommuneplan ses klimagassutslipp, klimatilpasning og naturmangfold i sammenheng og gir positive samspillseffekter.

- **Temaplan Kulturmiljøer:**

Ble vedtatt 08.02.2023. Tiltaksdelen skal rulleres.

- **Tilsynsstrategi:**

Ble vedtatt 07.02.2024. Den er lovpålagt (Byggesaksforskriften), og skal rulleres 2.hvert år.

- **Reguleringsplaner:**

Utarbeides løpende. Kommuneplanens arealdel kan følges opp av reguleringsplaner, herunder områdereguleringer og detaljreguleringer, der det er nødvendig å detaljere arealbruken.

- **Strategier for jordvern i Frogn, Nesodden, Nordre Follo, Vestby og Ås:**

Ble vedtatt i 2024. Skal ikke rulleres.

- **Skjøtselsplanene for Kjøybukta og Slorene:**

Ble begge vedtatt i 2021. Skal ikke rulleres.

3.5 Næringsliv og arbeidsplasser

Kommunen forventer befolkningsvekst, arbeidsplassvekst og store endringer i arbeidslivet i Ås de neste årene. Det er nasjonale, regionale og lokale mulighetsrom og utfordringer som Ås-samfunnet må samarbeide om å møte. Ås-samfunnets bosteds- nærings- og besøksattraktivitet vil avgjøre hvordan denne veksten blir. Campus Ås med kompetansemiljøet, samt kommunens lokalisering er viktige fortrinn i arbeidet med å tilrettelegge for arbeidsplassvekst.

Utfordringsbildet handler om:

- Befolkningsvekst: Med en forventning på 24 600 innbyggere i 2035 fører det til økt etterspørsel etter arbeidsplasser.
- Kompetanse: Nye teknologier og automatisering fører til at noen jobber forsvinner, mens nye dukker opp. Ås kommune må være forberedt på disse endringene for å sikre at innbyggerne har de ferdighetene de trenger for å få jobb i fremtiden.
- Konkurransen: Ås kommune konkurrerer med andre kommuner om å tiltrekke seg bedrifter og investeringer. Det er viktig å ha en attraktiv næringspolitikk for å lykkes.
- Klimaendringer: Næringslivet må omstille seg til en mer bærekraftig drift, og kommunen må legge til rette for dette.

Ås-samfunnet trenger å samarbeide planmessig om næringsutvikling for å:

- Skape arbeidsplasser: Forutsetning for å sikre at innbyggerne har mulighet til å bo og jobbe i kommunen, og for å redusere pendlertrafikken.
- Fremme innovasjon og entreprenørskap: En god næringsstrategi kan skape nye bedrifter og arbeidsplasser, og bidra til å styrke konkurranseevnen.
- Utvikle et attraktivt lokalsamfunn: Et attraktivt næringsliv kan bidra til å gjøre Ås kommune til et mer attraktivt sted å bo og besøke. Dette kan føre til økt handel og turisme, og en bedre livskvalitet for innbyggerne.
- Bidra til en bærekraftig utvikling: Det kan oppnås ved å støtte grønne bedrifter, investere i fornybar energi og energieffektivisering, og legge til rette for god kollektivtransport.

Planbehov:

- **Temaplan Næring:**

Skal utarbeides. Den skal erstatte Ås kommunes næringsstrategi 2016-2028 som ble vedtatt 20.10.2016. Den skal bidra til å utnytte mulighetsrommet og møte utfordringene som store endringer medfører. En næringsplan må også møte nasjonale og regionale forventninger til næringsutvikling og legge til rette for samarbeid. Planen skal skape et sterkere og konkurransedyktig lokalsamfunn, og gi innbyggerne i bedre muligheter for utdanning, arbeid og fritid.

3.6 Teknisk infrastruktur

Med teknisk infrastruktur menes i denne sammenheng:

- Anlegg for drikkevann
- Anlegg for håndtering av avløpsvann
- System for håndtering av husholdningsavfall
- System for å bygge, drifte og vedlikeholde kommunale veier og gang- og sykkelveier
- System for å utvikle, drifte og vedlikeholde idrettsanlegg og grøntområder

Dette er grunnleggende tjenester for alle innbyggerne i kommunen, men er samtidig kostnadskrevende⁶ og til dels arealkrevende. Flere innbyggere øker belastningen på den eksisterende tekniske infrastrukturen, og stiller krav til utvikling av ny.

3.6.1 Vann- og avløp

Vann er en viktig felles ressurs, og god vannforvaltning er viktig både lokalt, regionalt og globalt. Samarbeidet i regi av vannområdet PURA skal sikre god kjemisk og økologisk tilstand for vannkvaliteten i Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungen. Forurensninger skal fjernes og tiltak settes inn for å gjøre forbedringer. Oslofjorden er en av Norges mest artsrike fjorder, samtidig som det er fjord som brukes av mange. Det står imidlertid dårlig til med vannmiljøet, og

⁶ Vann, avløp og husholdningsrenovasjon er eksempler på kommunale betalingstjenester. Drift og investeringer dekkes via selvkost.

allmennhetens tilgang til strandsonen er også sterkt begrenset. Ås kommune har et ansvar for Bunnefjorden og for forvaltninga av Breivoll.

Ledningsnett for vann og avløp må stadig utbedres for å sikre kvaliteten på vannet og unngå forurensning av vann og vannmiljø. Renseanleggene har utfordringer med å overholde sine renskrav, og med å håndtere mengden overvann fra kommunens ledningsnett. Planbehovet vurderes av representantskapet.

Planbehov:

• **Temaplan Vannforsyning, avløp og vannmiljø:**

Ble vedtatt 20.09.2023. Tiltaksplandelen skal rulleres hvert annet år.

3.6.2 Renovasjon

Alle husholdninger skal ha et tilbud om håndtering av avfallet. Det er et mål å redusere denne mengden. Det avfallet som behandles, skal i så stor grad som mulig gjenbrukes og resirkuleres. Planbehovet vurderes av representantskapet.

3.6.3 Kommunale veier og gang- og sykkelveier

Gange, sykkel- og kollektivreiser skal bli innbyggernes førstevalg. Da må kommunen være pådriver for et godt sykkelvei- og kollektivtilbud i hele kommunen og prioritering av gang-, sykkel- og kollektivtrafikk i etablering og utforming av det kommunale vei- og gatenettet. Det er også nødvendig med restriktive parkeringsbestemmelser.

Ås kommune har drift- og vedlikeholdsansvar for kommunale veier og gang- og sykkelveier. I dette arbeidet inngår å gjennomføre trafiksikkerhetstiltak og å bygge flere og bedre gang- og sykkelveier.

Planbehov:

• **Temaplan samferdsel og mobilitet:**

Skal utarbeides. Den skal inkludere «Strategi for sykling og gange» og «Parkeringsstrategien». Trafiksikkerhet og godslogistikk er også viktige tema som skal innarbeides. Tiltaksdelen skal inkludere «Tiltaksplan for trafiksikkerhet, sykling og gange» og tiltak fra «Strategi for veilys», som er relevante for trafiksikkerheten

En slik plan skal legge til rette for at innbyggerne får et samferdsels- og mobilitetstilbud som dekker deres behov. Samtidig skal strategiene bidra til redusert transportbehov, øke andel av gange og sykkel og øke andel av kollektivreisende, slik at målene for klima og miljø kan nås.

3.6.4 Park og idrett

Grøntområdene i kommune er viktig for bl.a. trivsel, naturmangfold og holder igjen vann ved store nedbørmengder. Kommunen har et ansvar for å vedlikeholde de arealene som er kommunens eiendom.

Planbehov:

- **Kommunedelplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv med tiltaksdel:**

Er under utarbeidelse og skal vedtas i 2025. Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv skal utgjøre tiltaksdelen.

- **Forvaltningsplan for statlig sikret friluftsområde, Breivoll:**

Er vedtatt i 2024. Skal ikke rulleres.

3.7 Boliger og eiendomsforvaltning

3.7.1 Eiendomsforvaltning (FDV)

Flere innbyggere fører til økt behov for barnehager, skoler og andre institusjoner. Kommunen eier i dag formålsbygg og kontorlokaler på til sammen 150 000m². Dette øker til 170 000 m² i 2023. Av dette utgjør boliger 19 000 m². Dette skal driftes og vedlikeholdes. Klimaendringer og klimatilpasning utfordrer vedlikeholdet mer enn tidligere. Det er et mål å drive verdibevarende vedlikehold i tilstandsklasse 1 eller bedre. I tillegg leier kommunen 7 500 m². Kommunen skal drive arealeffektivt.

Planbehov:

- **Temaplan Eiendomsforvaltning:**

Skal utarbeides. Vedlikeholdsplanen som vedtas hvert år (06.03.2024), skal utgjøre tiltaksdelen til denne temaplanen.

3.7.2 Boliger og boligososiale hensyn

Å bo er grunnleggende viktig for ethvert menneske. Kommunen har et ansvar for å planavklare arealer hvor det kan bygges nye boliger, men skal også bidra til at de med bovansker har mulighet til å leie eller eie bolig. Andelen omsorgsboliger, sykehjem og kommunale boliger må ses i sammenheng med utviklingen av boligmarkedet samt tilgang på tilrettelagt og universelt utformede boliger og bomiljø. Ulike typer boliger som f.eks. flergenerasjonsboliger, eldrekollektiv og mikrohus etterspørres, og må også vurderes i denne sammenheng. Det er en rekke utfordringer på dette området:

- Høye boligpriser i knutepunkt og fortettingsområder gjør det vanskelig å fremskaffe boliger til barnefamilier og innbyggere med vanlige inntekter.
- Det er for lite rotasjon i eneboligmarkedet.
- Eldre er en sammensatt gruppe som har ulike boligbehov, og som ikke i tilstrekkelig grad er fanget opp.
- Det er for få boliger til ulike vanskeligstilte grupper.
- Det er noen levekårsutfordringer i noen områder i kommunen.
- Ansvar for boligpolitikken i kommunen er fragmentert.

Planbehov:

- **Boligpolitisk plan:**

Ble vedtatt 16.10.2019. Skal ikke rulleres.

4 Samlet planbehov 2025-28

4.1 Planer som rulleres årlig/utarbeides løpende

Planer i Ås kommune Rulleres årlig/utarbeides løpende	Føringer
Handlingsprogram og økonomiplan	Lovpålagt
Reguleringsplaner	Lovpålagt

4.2 Planer som skal rulleres eller utarbeides

Planer i Ås Rulleres eller utarbeides 2025-28	Føringer	Rulleres	Utarbeides
Barnehagebehovsplan		2025	
Handlingsplan for klima og energi/tiltaksdel. Koble mål og strategier direkte til kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, og rullere tiltaksdelen på det grunnlaget.	Oppfordring/ øk.tilskudd	2025	
Plan for naturmangfold m/tiltaksdel. Koble mål og strategier direkte til kommune-planens samfunnsdel og arealdel og rullere tiltaksdelen på det grunnlaget.	Oppfordring/ øk.tilskudd	2025	
Skolebehovsplan		2025	
Temaplan Oppvekst (Erstatter Temaplan Helhetlige tjenester for barn og unge.	Lovpålagt	2025	
Temaplan: Vannforsyning, avløp og vannmiljø, tiltaksdelen		2025	
Tilsynsstrategi	Lovpålagt	2026	
Temaplan Kulturmiljøer/tiltaksdel	Oppfordring/ øk.tilskudd	2027	
Eiermelding	Lovpålagt	2025-2028	
Frivilligmelding	Oppfordring/ øk.tilskudd	2025-2028	
Kommuneplanen (samfunn/areal)	Lovpålagt	2025-2028	
Kommunedelplan fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv skal utgjøre tiltaksdelen.	Oppfordring/ øk.tilskudd		2024-2025
Temaplan Næring			2024-2025
Temaplan Kultur			2024-2025
Temaplan Helse og mestring. Utarbeide kunnskapsgrunnlag, koble mål og strategier direkte til kommuneplanen mål og strategier, og utarbeide tiltaksdel på det grunnlaget.			2025-2028

Planer i Ås Rulleres eller utarbeides 2025-28	Føringer	Rulleres	Utarbeides
Temaplan Smittevern	Lovpålagt		2025-2028
Temaplan Eiendomsforvaltning. Vedlikeholdsplanen skal utgjøre tiltaksdelen.			2025-2028
Temaplan Samferdsel og mobilitet. Strategi for sykling og gange og parkeringsstrategien, samt trafiksikkerhet og godslogistikk inngår. Tiltaksplan for trafiksikkerhet, sykling og gange, samt relevante tiltak fra strategi for veilys skal utgjøre tiltaksdelen.	Oppfordring/ øk.tilskudd (tiltaksplan)		2025-2028

4.3 Planer som ikke skal rulleres

Planer i Ås kommune Som ikke skal rulleres 2025-28	Føringer
Alkoholpolitisk handlingsplan	Lovpålagt
Anskaffelsesstrategi	
Boligpolitisk plan	Oppfordring/ øk.tilskudd
Forvaltningsplan for statlig sikret friluftsområde: Breivoll	Oppfordring/ øk.tilskudd
Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse m/tiltaksplan	Lovpålagt
Politisk reglement	Lovpålagt
Skjøtselsplan Kjøybukta	Lokalt vedtak
Skjøtselsplan Slorene	Lokalt vedtak
Strategi for jordvern i Frogn, Nesodden, Nordre Follo, Vestby og Ås	Oppfordring/ øk.tilskudd
Strategi for veilys langs kommunale veier (Oppfølging inngår i temaplan Samferdsel og mobilitet.)	
Temaplan Legetjenestene i Ås	Rammeavtale
Temaplan: Motvirke vold i nære relasjoner	
Veteranplan	Oppfordring/ øk.tilskudd

4.4 Planer som utgår

Planer i Ås Planer som utgår	
Temaplan Mat og måltider. Dekkes av tiltak i andre planer, bl.a. klima og energi. Eks. tiltak i barnehagene.	Lokalt vedtak

Vedlegg

Nasjonale og regionale føringer og forventninger

Planlegging i kommunene skal skje innenfor rammene av nasjonale og regionale føringer. De mest sentrale føringene for planstrategien 2025-2028 er beskrevet her:

1. Nasjonalt

1.1 Nasjonale forventninger

Hvert 4. år i forkant av kommunevalget mottar kommunene nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for kommende valgperiode. (KMD, 2023). FNs 17 bærekraftsmål løftes fram som grunnlag for regional og kommunal planlegging. De [nasjonale forventningene \(2023-27\)](#) vektlegger følgende områder:

- Planleggingen skal fremme bærekraftig utvikling.
- Samordning og samarbeid i planleggingen.
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn.
- Velferd og bærekraftig verdiskaping.
- Klima, natur og miljø for framtiden.
- Samfunnssikkerhet og beredskap.

1.2 Statlige planretningslinjer (SPR)

SPR brukes for å konkretisere de nasjonale forventningene til planleggingen og markere nasjonal politikk på viktige områder i planleggingen. Disse er:

- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging
- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (under revisjon).

2. Regionalt

2.1 Statsforvalterens forventningsbrev

Forventingene fra statsforvalteren setter søkelys på noen sentrale oppgaver som kommunen forvalter og som regjeringen er spesielt opptatt av og har klare forventninger til. I [forventningsbrevet for 2024](#) er følgende tema nevnt spesielt.

- Kommuneøkonomi
- Helse- og omsorgstjenester
- Barn og unge
- Sosiale tjenester
- Naturforvaltning og landbruk

- Kommunal planstrategi
- Kommunal arealplanlegging

2.2 Regionale planer:

Regionale planer skal legges til grunn for kommunal planlegging og virksomhet, så langt det er forenelig med kommunalt selvstyre. I forbindelse med etablering av Viken fylkeskommune, utarbeides det nå en planstrategi for det nye fylket. De regionale planene i gjeldende planstrategi vil gjelde inntil nye er utarbeidet.

Areal og transport:

- Regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus
- Regional plan for handel, service og senterstruktur

Utdanning og næringsutvikling:

- Regional plan for innovasjon og nyskaping i Oslo og Akershus

Bomiljø, inkludering og mangfold

- Spor for fremtiden - Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus 2007-2018
- Aktivitetssløftet - Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i Akershus 2016-2030

Klima og miljø

- Regional plan for klima og energi i Akershus
- Regional plan for masseforvaltning i Akershus
- Regional plan for vannforvaltning for Glomma vannregion

3. Lover og forskrifter

Kommunen er har fått delegert myndighet til å håndheve en rekke lovverk med tilhørende forskrifter. Dette setter rammer for utforming og omfang av de tjenestene kommunen er pålagt å yte. Eksempel på slike lover og forskrifter er:

- Oppvekst og opplæring: Barnehageloven. Opplæringsloven. Barnevernloven.
- Helse og mestring: Sosialtjenesteloven. Helse- og omsorgstjenesteloven. Pasient og brukerrettighetsloven
- Teknikk: Forurensningsloven med forskrifter.
- Kultur: Lov om folkebibliotek. Lov om register for frivillig virksomhet. Kulturskoleloven (Opplæringsloven § 13.6). Kulturloven.
- Samfunnsutvikling: Plan- og bygningsloven og sektorlover



Ås kommune

Miljø, mangfold og muligheter

